

ko je hotela bankovec menjati. Slepak je velik, suh in nosi rdečkaste brke.

Rudarska smrt. V Fönsdorfu je zmučkala „ferdersala“ rudarja Anton Kradanja, očeta 4 otrok. Bil je takoj mrtev.

Iz Koroškega.

Deželno zavarovanje živine. Klerikalci vseh narodnosti imajo posebni talent za — laž. Vsaka stvar, ki jo uresničijo naprednjaki, je slaba, vse pa dobro, kar napravijo črnuhi. Kdo bi se ne spominjal, kako besno so ti ljudje napadali koroško deželno zavarovanje živine, češ da to kmete samo izkorišča. Da so klerikalci lagali, to nam dokaza zanimivo poročilo o tej stvari, ki ga je podal poslanec Hofer deželnemu zboru. Poročilo naj posnemamo par zanimivih točk. Dne 30. sept. 1905 je bilo stanje tega zavarovanja sledeče: 102 lokalne zveze, 3126 članov z 18 044 komadov govede v vrednosti čez 4 milijonev kron. V temu enega leta, to je do septembra 1906 je naraslo število zvez na 109, članov na 3775, zavarovane govede na 20 475 v vrednosti čez 4½ milijonev kron. Kmetje so pričeli izpredvideti veliki pomen tega zavarovanja. Največjo korist od zavarovanja ima mali kmet; kajti velik del njegovega premoženja je v živini naložen. V letih 1904—5 se je zahtevalo v 435 slučajih odškodnino, v letih 1905—6 pa v 537 slučajih. Odškodnino se je tudi v nekaterih neopravičenih slučajih izjemoma dovolila. Poročevalec posl. Hofer je tudi omenil, da je veliko premalo živinskih zdravnikov. Deželni odbor se s to zadevo že peča in upati je, da se to pomanjkanje poneha. Za boj proti tuberkulozi je dovolil deželni zbor l. 1906 tisoč kron; isto svoto je dovolilo poljedelsko ministerstvo. Kako uspešno deluje zavarovalnica za živino, dokazuje dejstvo, da se je doslej izplačalo zavarovalno svoto 336 006 kron in to v 2740 slučajih. Pomisliti se moro, da konča ali se mora končati vsako leto od 1000 komadov živine najmanj 22 do 27 komadov. Posl. Hofer je predlagal nekaj gmočnih izboljškov zavarovalnice. Vsekakor je bilo to poročilo vlezanimivo. Mi priporočamo kmetom, naj se brigajo za to zavarovanje in naj pri temu ne poslušajo hudobnih laži prijateljev teme!

„Š-Mir“ ima nekaj časa sem novega „urednika“. Mož se imenuje Ivan Koželj, kakšnega poklica je, pa res ne vemo. Sicer nam je pa vse eno! Mož je itak le igračica v roki tistih popov, katerih edini namen je hujskanje. Ljudstvo itak izpoznava vse to. Kot odgovorni urednik „Š Mira“ se podpisuje Koželj, — ali za vse lumparije te cunje so odgovorni prošt Einspieler, monsignore Podgorc, orgler Grafenauer e tutti quanti.

Župnik Ražun — po nosul! Znano je, da spada župnik Ražun iz sv. Jakoba v Rožni dolini med one hujskajoče prvrke, ki imajo edini namen, delati nemir in sovraštvo. Mož nosi sicer duhovniško suknjo in bi moral tedaj vedeti, da je dejal Izveličar: „Hodite med svet in govorite ljudem v vseh jezikih“. Ali da bi hujskal, porabi ta naduti „duhovnik“ vsa sredstva. Pred kratkim je bil v Celovcu in se je tam sprl z uradnico na kolodvoru. Ražun zna dobro nemško, ali da bi v bogo, v težki službi stoječo uradnico trpinčil, pričel je slovenščino klatiti. Ako pride kmet, ki ne zna drugega nego svoj slovenski materini jezik, mu gotovo vsak rad pomaga. Ako pa pride politikujoči duhovnik, ki komaj čaka, da bi kje svojo ošabnost pokazal, potem se pove takemu človeku, da ni celi svet prvaška gostilna. Tako približno je tudi dotična uradnica temu št. Jakobskem junaku Ražunu povedala. Mož, — katoliški duhovnik, ki „ljubi“ pravico in uči nauke ljubezni — pa je revico naznanil. Misli je pač, da ji bode kruh odžrl, misli je, da bode železnica pridno uradnico zaradi enega hujskajočega junaka v talarju odpustila. Pa se je zmotil. Ravnateljstvo železnice mu je tako odgovorilo, kakor je to zaslužil. Dobil je po nosi, da bode to dolgo pomnil. Ako se noče Ražun voziti po železnici, — bog se usmili, pa naj ostane doma! Saj bi bilo itak bolje, da bi se briga več za svoj duhovniški posel in manj za — politično hujskanje!

Umrl je v Velikovicu g. okrajni glavar dr. W. Klebel.

Na planini ponesrečila je v Ariahu 79 letna

vdova Steidl. Revica je bila takoj mrtva in so jo šele čez par dni našli.

Umrl je v Malnici dvorni svetnik dr. pl. Mojsisovics. Pokojnik je bil eden največjih dobrotnikov revežev in šolske dece. Vse žaluje po njemu. N. p. v m!

Ustrelil se je celovski hauptman artiljerijskega polka R. pl. Noeth zaradi nevdzdravljive bolezni.

Z nožem napadel in težko ranil je neki 18 letni fantalin svojega tovariša v okolici Galicije.

Povozil je težki voz 1½ letnega otroka v okolici Galicije. Nesrečni otrok je bil takoj mrtev. Mati je delala na polju.

Samomur. Iz nesrečne ljubezni je skočila hči gostilničarke „zur Katel“ v Trbižu iz mosta čez Slico. Našli so nesrečno deklino mrtvo.

Ponesrečila je v Rahlju 18 letna delavka Kucker. Padla je v lijak in bila kmalu mrtva.

Dezertiral je iz vojašnice v Celovcu infanterist Viktor Meglič od 17. pespolka.

Škalpirana. Pri mlatenju z strojem v bližini Št. Vida je prišla 13 letna Marija Janšič z glavo v transmisijo, ki ji je lase s kožo vred odtrgala.

Po svetu.

80 000 markov za 1 bika. Odlikovanega plemenskega bika „Bapton Viceroy“ so prodali v Argentino za 80 000 markov.

900 grozdov na 1 trti je imel posestnik M. Zinnauer v Sp. Šiški pri Ljubljani.

Kmetje za kaplana. Kaplan Steinburger v Stubenbergu je eden tistih redkih duhovnikov, ki delajo na gospodarskem polju za kmeta, v politiko se pa ne vtikajo. Kmetje ga vsled tega ljubijo, klerikalci pa seveda črtijo. Zato so klerikalci, na čelu jim posl. Hagenhofer, izposlovali, da je bil kaplan prestavljen. Ali klerikalci so napravili račun brez kmetov. Ti so se zbrali in niso kaplana odpotovati pustili. Potem je škof odnehal in pustil vrlega duhovnika v Stubenbergu.

Veliki požar se je zgodil v Gradcu. Pogorel je namreč velik del tovarne za usnjo F. Rieckhs Söhne. Škode je za 100 000 kron. Več požarnikov je bilo ranjenih. S 17 cevmi so omejili požarniki ogenj.

Brzjavi.

Dunaj. Na gradu Hollenegg pri Dentschlandsbergu je umrl knez Alfred Lichtenstein. Bil je eden tistih plemenitajških klerikalcev, ki so hoteli zlasti šolo podjarmiti.

Selektal. V terek zvečer je v štaciji Selektal povozila mašina vlakovodjo Mihaela Mišic. Bil je kmalu mrtev. Nesrečnež zapušča vdovo in 12 nepreskrbljenih otrok.

Aosta (Italija). Tu so policaji aretirali duhovnika pater Jaccoda. Poneveril je 174 000 lir. Kot sokriva so zaprli tudi še kanonika Gerbore.

Gospodarske.

Bela gnjiloba. V marsikaterem kraju opazujejo vinorejci sedaj na trsu bolezen, ki sicer ni nova prikazen. Letos se na trsu različne glivice niso tako zelo razplodile, a sedaj se je pokazala tako imenovana bela gnjiloba (White Rot), ki jo povzroča glivica Coniophyrium diplo-dicta. Doslej so jo že opazovali večkrat, a navadno so jo prezrli ali pa so jo zamenjali z drugimi trsovimi boleznimi. Jedna takih bolezni je tudi takojmenovana „zelena gnjiloba“. Opazoval sem jo že par let, a ni se tako zelo razširila, da bi se bilo treba bati kakšne resne nevarnosti. Zdi se, da ji naše ponebje ne ugaja in da se v njem ne more uspešno razvijati. V toplejših krajih se počuti mnogo bolj in se tudi hitreje širi. Upamo, da bo tudi tako v naprej ostalo in da ne preti našim vinogradom nobena nevarnost. Tudi ne maram s temi vrsticami strašiti kmeta s kako novo boleznijo, ampak mu le pokazati, kaka je ta nova, „bela gnjiloba“. Ta bolezen se pokaže na mladju in na grozdih. Bolno mladje se lahko spozna po tem, da počasi vene in izgubiva svojo barvo. Ta bolezen se pri mladju širi od konca, pri grozdju pa od penclja. Grozdje postane od rdečkasto, pozneje pa se popolnoma spari in postane rjav. Penclji in jagode so posejani z drobnimi, belorjavimi, ne temnimi izpuščaji; to so pango- one glivice in ji služijo v to, da se dalje širi. Proti tej bolezni se lahko branimo. Če za-

tiramo pridno peronosporo in oidji, bo se tudi ta nevarnost manjšala. Če pa vkljub temu nastopi, pa moramo naprej uničiti bolne dele trsa: mladje odrežemo do zdravega dela, izrežemo bolne grozde in vse takoj sežemo. Potem pa škropimo napadene dele z močno raztopino galice in apnom ter jih prav krepko požvepljamo. Če se je bolezen razširila, potem moramo večkrat škropiti in žvepljati. Pri tem pa moramo posebno gledati na to, da zademo penclje, kjer se ta bolezen najprej vgnezdí. Omenimo še lahko, da Coniophyrium ne nastopa vedno sam, ampak da je večkrat posledica drugih bolezni in da se naseli rad na napadenih delih, ki so bili ali so bolni. Prav pogosto sledi peronospori na jagodah, letos bo mogoče nastopil za smodom. Torej je pač umljivo, da vse škode ne zakrivi vedno „bela gnjiloba“. V Mariboru, 8. avgusta 1907.

J. Bellé.

Klejev tok pri koščičnatih drevesih. Ker me je več članov kmetijske družbe vprašalo, ali se naj klejev tok pri marelicah in breskvah ravno tako zdravi kakor ozeblina, hočem napisati par vrst o tej bolezni in kako jo moramo zdraviti. Ta bolezen obstoji v tem, da se strdi sok, ki se zbira med lubom ali skorjo in deblom, tukaj se strdi in teče ven. Temu soku, ki postane na zraku trd, pravimo klej (tudi lim, smola, ke-mec). Ta bolezen se kaže na onih drevesih, ki imajo sadje s koščicami. Dotični deli drevesa ostanejo v rasti, listje ovne in obledi in nazadnje odmere in se posuši cela veja nad onim krajem, iz katere teče sok. Ta bolezen se pokaže navadno tedaj, če naenkrat odkrhnemo ali odrežemo vse nepotrebne poganjke ali pa če se veja preveč skrivi. Zato ne smemo pri koščičnatih drevesih mnogo odrezovati, ker se potem ta bolezen rada pokaže. Najsi je tok nastal na ta ali oni način, najsi je lim izstopil iz kože ali če je le skorja otekla, vedna moramo enako ravnati z drevesom. Oboleli del izrežemo do zdravega lesa, lim, ki je pod skorjo, dobro izmijemo, rano dobro zamažemo z degtom (terom) in njen zunanji rob zamažemo z drevesno mažo. Če je rana prevelika, je zelo dobro, če jo lepo zamažemo — kakor sem gori opisal — in potem prevežemo dobro s kako platneno cunjjo. Če pa se je veja že preveč razbolela, nam ne preostaja nič drugega, ko da jo pod bolnim delom odrežemo in rez dobro zamažemo z degtom in drevesno mažo. Če se tok pokaže na deblu, moramo dotični del dobro izrezati, izmiti, zamazati in zavezati. Če pa je rana že prevelika in les že zelo razjeden, nam ne ostane nič drugega, kakor da drevo podremo. J. Herzog, Grottenhof.

Če hočemo sadje dolgo časa ohraniti, deti ga moramo v čim bolj hladne prostore. Najbolje se hrani sadje v toploti od 1/2 ° pod ničlo do 1/2 ° nad ničlo. Tako toploto zmoremo doseči sveda edino s pomočjo ledu. Vendar se da ohraniti sadje tudi v nekoliko bolj toplem prostoru. Važno je pa, da se toplota ne menja pogostoma, da je prostor suh, snažen in zračen. Sadej se mora večkrat pregledati in gnilo odstraniti. Najboljše je razpoložiti sadje na lesene stelaže.

Peronospora začela se je po zadnjem dežju strašansko naglo razvijati. Trtni vrhovi so v nekaterih legah skoraj goli. Sveda škodi peronospora tudi sedaj trtam, ker jim jemlje listje ki bi zamoglo še poldrugi mesec delovati. Posebno pa škoduje ta bolezen letošnjim cepjenkam, katere napada izvenredno hudo, ker imajo nežneše listje. Marsikatera v zeleno cepljena trta ne bo mogla do zime dozoreti in bo radi tega pozimi pozebla.

Listnica uredništva in upravnštva.

Podčetrtrek: Pismo sprejeli. Ali ponavljati vedno isto, je teško, — „mehr sapftig“ bi nas pa v nevarnost prineslo, da se nas konfiscira. Ako zahtevate, da se dotično poročilo na vsak način prinese, storimo to prihodnjič. Pisite! Pozdrav! — **Stev. 11504:** Naročnina plačana do 1. 2. 1908. Koledari se bodo razpoložili ali po povzetju (Nachnahme) ali pa naj se pošlje denar naprej (tudi v markah). Pozdrav! — **Črna:** V družinske razmere se ne vtikamo. Dotičnik si sam jamo koplje, kaj ne? Pozdrav! — **St. Vid v jurski dolini:** Nepodpisani torej kos! — **Ratschendorf:** Preosebno! Več dopisov: Prihodnjič!

Loterijske številke.

Gradec, dne 5. oktober: 20, 29, 8, 77, 27.
Trst, dne 28. september: 88, 27, 40, 75, 41.